

سینما

استفادهٔ خلاق از واقعیت

مایا درن
ترجمهٔ علی عامری مهابادی

مقالهٔ حاضر نوشته یکی از برجسته‌ترین فیلم سازان تجربی در تاریخ سینما است. خانم مایا درن فیلم ساز - نگره‌پردازی است که جزو پیشگامان مکتب فیلم آوانگارد محسوب می‌شود. فیلم‌های فردی و تأثیر گذار وی از قبیل در سرزمین، طراحی حرکات موزون برای دوربین و مراسم در زمان دگرگون شده، سرشار از پیچیدگی اندیشه و نماد هستند که به گفته سازنده‌شان: «دنیایی با روابط در هم ریخته را نشان می‌دهند که در آنها مسائل فردی تنها عنصر پایدار در دنیایی متحرک، متغیر و آشکارا نامنسجم است. به معنایی، سفرهایی اساطیری در قرن بیستم هستند.» درن برای بیان اندیشه‌ها و عقاید خود در مقالات و کتاب‌های نیز مهارت خاصی نشان می‌دهد. از سوی دیگر، تجربیات مبتکرانه وی در عرصهٔ فیلم سازی غنای خاصی به نوشه‌های نظری او می‌بخشد. در این مقاله وی به تفاوت تجسم واقعیت در سینما و سایر هنرها تجسمی می‌پردازد و به این نکته مهم اشاره دارد که سینما باید برای نمایاندن واقعیت، روش‌های ساختاری خاص خود را بیابد و نمایش سینمایی واقعیت نباید از وسائل بیانی این رسانه جدا باشد.

شاید دوربین فیلم برداری پیچیده‌ترین و متناقض ترین ماشین‌ها باشد. چنان که در آن واحد می‌تواند به شکلی مستقل فعال یا بی نهایت منفعل باشد. شعار اولیه شرکت کدای «دکمه را فشار بده، بقیه کارها را خودش می‌کند» ادعایی تبلیغاتی و اغراق‌شده نبود. دوربین هم مانند هر نوع وسیله ماشه دار و ساده‌دیگری، حتی خود به خود می‌تواند تصاویر را فیلم برداری کند. از سوی دیگر می‌توان گفت که در مقام مقایسه، تکامل و بهبود سایر ماشین‌های معمولاً منجر به

افزایش جنبه‌های تخصصی شده است، در حالی که پیشرفت در زمینه ابعاد و حساسیت عدسی‌ها و امولسیون‌ها باعث شده است تا دوربین از قدرت ضبط و وفاداری بی شائبه‌ای برخوردار شود. به علاوه می‌توان این واقعیت را هم افزود که رسانه فیلم قادر است با اساسی‌ترین بعدواقعیت سر و کار داشته باشد یا به آن پردازد. به طور کلی دوربین عملاً با کمترین تلاش می‌تواند حداقل نتایج را در بی آورد؛ لازمه‌کار صرفاً آن است که فیلم بردار اندکی دقت و نیرو صرف کند و به موضوع خود پردازد، تنها چیزی که می‌بیند و مخاطبان دوربین هم صرفاً همان رامی توانند مشاهده کنند. در سطح مقدماتی، دوربین به شکلی آرمانی در حکم رسانه‌ای جمعی برای ارائه و طرح بی طرفانه افکار اساسی به کار می‌رود.

در واقع رسانه سینما به شدت فاقد ریخت است: نه تنها زیاد توی چشم نمی‌زند، بلکه عملاً شفاف (ورانما) است. پس بیش از هر رسانه دیگری می‌تواند در خدمت اهداف گوناگون مورد استفاده قرار گیرد. ارزش فراوانی که این خدمت گذاری دارد، کافیست تا وجود رسانه را توجیه کند و کارکرد آن را بقولاند. این موضوع مانع اساسی در تثییت و گسترش سینما به منزله شکلی خلاق از هنری زیبا بوده است (هنری که به نوبه خود امکان خلاقیت دارد) زیرا دارای این ویژگی است که تصویرش با واسطه ابزار نمود می‌باشد، صرفاً زمانی می‌تواند ظاهر شود که هیچ تصویر دیگری بر آن نیاید تامحوش سازد.

پس آنهایی که دغدغه شان ظهور این شکل نمودنیافته است، بایست تا حدی نقش حمایتی بر عهده بگیرند. این نقش یادآور نصیحت آن مردمی هنرمند شود که گفت، «اگر با طراحی گلدان مشکل داری، سعی کن تا فضای اطراف گلدان را طراحی کنی.» در واقع تعریف شکل خلاق فیلم نیازمند توجه دقیق به چیزهایی است که رسانه فیلم در شمار آنها قرار نمی‌گیرد، درست به اندازه مواردی که جزو آنها قرار می‌گیرد.

نقاشی متحرک

در سال‌های اخیر شاهد تکامل سریع چیزی بوده‌ایم که شاید بتوان آن را «مکتب هنر گرافیک در فیلم انیمیشن» نامید. این رویکرد، نخست در عرصه تجربی دنیای فیلم ظهر کرد و اکنون در سالن‌های نمایش فیلم‌های تجاری نیز به شکلی فراگیر دیده می‌شود. فیلم‌های مذکور پس زمینه‌هایی انتزاعی را با شکل‌های تشخیص‌پذیر و لی غریب واقع گرایانه می‌کنند. این فیلم‌ها به دست گرافیست‌های با استعداد و مسلطی طراحی و اجراء شوند. آنها از دانش فرهیخته و فصیحی استفاده می‌کنند که در منابع غنی رسانه هنرهای تجسمی وجود دارد. مثلاً می‌توان کولاز را نام برد. یکی از عوامل اصلی ظهور این مکتب، پیشرفت‌های تکنیکی و آزمایشگاهی در فیلم رنگی و فرآیند ظهور آن بوده است. پس اکنون هنرمندان فوق می‌توانند تمام آن آزادی عمل هنر گرافیک را علاوه بر بوم بر پرده دو بعدی و مستطیل شکل سینما هم به کار گیرند.

نقاشانی چون هانس ریشتر، اسکار فیشنگر و سایرین از مدت‌ها قبل به شباهت میان بوم و پرده سینمایی بی برده بوده‌اند. آنها نه فقط مجدوب قابلیت‌های گرافیکی هنر فیلم شده بودند (که در آن زمان بسیار محدود بود) بلکه عمدتاً تحت تأثیر هیجانات ناشی از رسانه فیلم،

خصوصاً استفاده از بعد زمان - ریتم و عمق فضا قرار گرفته‌اند، توهیمی سه بعدی که ناشی از جنبش‌های شکلی مارپیچ و غیره بود، آنها مهارت‌های گرافیک را به منزله‌وسیله‌ای برای ارتقاء بیان سینمایی، در خدمت رسانه فیلم مورد استفاده قرار دادند.

مکتب نوین هنرهای گرافیک، کوشش‌های اولیه را به تکامل نرسانده، بلکه عمدتاً آنها را دگرگون ساخته است، زیرا در اینجا از رسانه فیلم به منزله‌تداوی رسانه هنرهای تجسمی استفاده می‌کند. این موضوع هنگامی به طور اخص آشکار می‌شود که هنرمند، اصل حرکت انجام شده را تحلیل می‌کند، زیرا معمولاً چیزی بیش از نوعی تبیین متواالی (نوعی بیان آشکار در زمان) نیست، نوعی پویایی معمول که تلویحاً در هر ترکیب بندی مجردی دیده می‌شود. مناسب‌ترین اصطلاح برای توصیف این آثار که اغلب جالب و هوشمندانه هستند، «نقاشی پویانمایی» است، آثاری که قطعاً جایگاه خود را در هنرهای تجسمی دارند. ورود نقاشی به رسانه فیلم، نمایان گر موارد مشابه و خاصی است که حین ورود صدابه عرصه سینمادیده شد. فیلم صامت برای هنرمندان خود که از کشف و تکامل شکلی نوین و یگانه در بیان تصویری الهام گرفته بودند، هم چنان استعداد کار در عرصه این شکل نوین را داشتند، جذاب و جالب توجه بود. ورود صدا، درها را برای اهل کلام و نمایش نامه نویسان گشود. این نویسنده‌گان مجهز به نیروی سیطره، قدرت، فنون، مهارت‌ها و تکنیک‌هایی بودند که هنر ادبیات طی قرن‌های متتمادی به دست آورده بود. آنها حتی چندان مکث نکرده‌اند تا مقاومت اندک فیلم سازان اولیه و «اصیل» را دریابند. فیلم سازانی که صرفاً یک دهه فرصت یافتنند تا بتوانند به امکانات خلاق رسانه محظوظ شان بی ببرند و آن را تکامل بخشنند.

به نحوی مشابه، موقیت سریع «نقاشی پویا» مرهون این واقعیت است که رویکرد مذکور با استفاده از تمام سنت‌های هنرهای تجسمی و فنونی پایی به معصره گذارده است که میراث ارزشمند و تأثیر گذار آن به شمار می‌رود. ورود فیلم ناطق از جنبه تجارتی بر تکامل شکل فیلم، تأثیر گذارد، چنان که جانشینی کامل تر برای فیلم صامت بود. به همین ترتیب «نقاشی پویانمایی» نیز پیشاپیش در عرصه‌های کوچکی مقبول افتاد (سینمای ۱۶ میلی متری، فیلم‌های کوتاه و انجمان‌های سینمایی). جایی که تجربه در عرصه شکل فیلم هم چنان می‌تواند مخاطبان خاص خود را داشته باشد.

رسانه سینما عرصه فوق العاده‌ای برای بیان در اختیار دارد. وجه اشتراک آن با هنرهای تجسمی در این واقعیت نهفته است که نوعی ترکیب بندی تصویری به شمار می‌رود که بر سطحی دو بعدی و با فاصله نمایش داده می‌شود؛ همچون حرکت موزون می‌تواند حرکات را تنظیم کند، مانند تئاترمی تواند به رخدادها نوعی انسجام دراماتیک ببخشد، همچون موسیقی می‌تواند ریتم‌ها و عباراتی در زمان ترکیب بندی کند و از آواز و ایزار موسیقی‌ای بهره گیرد، مانند شعر می‌تواند تصاویر را جایگزین یکدیگر سازد، همچون ادبیات به طور کلی می‌تواند موضوعاتی تجربیدی را نمود دهد که صرفاً در عرصه زبان میسر است. به نظر می‌آید که وفور این امکانات بالقوه ذهن اغلب فیلم سازان را آشفته ساخته باشد. این آشفته‌گی با حذف بخش عده‌ای از یکی از این امکانات به نفع یک یا دو امکان دیگر تقلیل یافته است. به هر حال هنرمند نباید در میان امواج گسترده این قابلیت‌های بالقوه خواستار امنیت‌باشد و ساده انگار شود. در سینما: استفاده خلاق از...

عوض باید از شجاعت و خلاقیت برخوردار باشد و طوری امکانات بالقوه را مورد استفاده قرار دهد تا بتواند به نوعی سادگی و ایجاز برسد. فیلم «نقاشی متحرک» خود را محدود به عرصه کوچکی از قابلیت‌های بالقوه سینما کرده است، ولی تکیه بر این واقعیت دارد که شکلی از هنر (شکل هنری گرافیک) را به کار می‌بندد و به نظر می‌آید که شرایط کلی آفرینش فیلم را برآورده می‌سازد؛ تصویر را در حرکت نشان می‌دهد. این وضعيت پرسشی کلی را پیش می‌کشد؛ آیا که عکس دارای نظام تصویرپردازی مشابهی با سایر عکس‌ها است. اگر چنین نباشد، رهیافتی متفاوت و منطبق بر این زمینه خلاق و وجود دارد؟ البته روند فتوگرافیک، سنگ بنای اصلی رسانه سینما است، در واقع حکم ادای احترامی به حالت متواضعانه دوربین را دارد.

چرخه بسته روند فتوگرافیک

اصطلاح «تصویر (ایماژ)» که اساساً از «تقلید» می‌آید، در بدوان امر به معنای شباهت بصری یک شیء یا شخص واقعی است. و حین مشخص ساختن شباهت، رده‌بندی کلی تجربه بصری را متمایز و تثبیت می‌کند که البته شیء یا شخص واقعی نیست. به این معنای مشخصاً منفی - به معنایی که عکس یک اسب خود آن اسب نیست - عکس، تصویر محسوب می‌شود. ولی اصطلاح «تصویر (ایماژ)» معنای تلویحی مثبتی نیز دارد؛ این اصطلاح نوعی فعالیت ذهنی را از قبل پذیرفته می‌داند، صرف نظر از این که در منغلانه ترین شکل باشد (تصاویر ذهنی «ادراک و حافظه» یا چنان که در عرصه هنر معمول است، کنش خلاقه خیال‌پردازی که از طریق ابزار هنری عینیت می‌یابد. در این جا واقعیت، نخست با گزینش علاقی فردی تصویر می‌شود و سپس از طریق ادراک حساس تبدیل به نوعی تجربه می‌گردد. بدین ترتیب با تجربیات مشابه، متضاد یا تعادل بخشی تلفیق می‌شود، تجربیاتی که از یاد می‌روند و به خاطر آورده می‌شوند تا با تصویر ذهنی تطبیق یابند. این امر به نوبه خود تابع استفاده از ابزار هنر است، چیزی که به خودی خود واقعیت محسوب می‌شود، تصویر به طور بنیادی به اسب شباهت ندارد، بلکه به مفهومی ذهنی شباهت دارد که شاید شبیه به یک اسب باشد یا شاید نقاشی آبستره هیچ گونه رابطه بصری با هیچ شیء واقعی نیابد.

در هر حال فیلم برداری روندی است که از طریق آن هر شیء با عملکرد نور یا ماده حساس به نور، ایماژ خود را می‌آفیند. پس چرخه‌ای بسته را نمایش می‌دهد تا جایی که در عرصه شکل‌های هنری سنتی، فرآیند خلاقیت به منزله واقعیتی عینیت می‌یابد که از برابر ذهن هنرمند می‌گذرد. این حالت که طی آن هنرمند کنار می‌رود، باعث می‌گردد تا روند فیلم برداری به وفاداری مطلق بررس و این اطمینان را بدهد که رسانه سینما به خودی خود نمی‌تواند شکلی خلاق باشد. از این ملاحظات یک گام به سمت این نتیجه گیری برداشته می‌شود که کاربرد فیلم برداری به منزله نوعی نقاشی بصری یا گسترش شکل خلاق دیگری، نمایان گر تشخیص کامل امکانات بالقوه رسانه است. دقیقاً به همین شیوه است که روند فیلم برداری در «نقاشی پویانما» به کار می‌رود.

ولی باید توجه داشت جایی که دوربین برای نشان دادن اشیائی به کار می‌رود که پیشاپیش تصاویر کاملی هستند، آیا واقع‌آمی توان گفت که استفاده خلاقانه تری از ابزار سینمایی می‌شود؟

در مقایسه با فیلم‌های علمی، وفاداری این رویکرد به واقعیت با استفاده از کارکردهای دگرگون کننده عدسی‌هاتلسکوپی و میکروسکوپی و استفاده از موتور گرداننده تا چه حد می‌تواند خیال پردازانه قلمداد شود؟ درست همان طور که خاصیت بزرگ سازی عدسی امکان می‌دهد تا بتوانیم چشم اندازی صخره‌ای و کوهستانی را به وضوح ببینیم، حرکت آهسته نیز می‌تواند ساختار واقعی حرکات یا تغییرات را نشان دهد. ساختاری که در واقعیت نمی‌توان زمان شکل‌گیری آن را کاهش داد، یا ماهیت آن با تغییر در ضرب آهنگ اجراتغییر می‌کند. مثلاً اگر حرکت آهسته (اسلوموشن) برای نشان دادن پرواز پرنده به کار رود، سکانسی نادیدنی را به نمایش می‌گذارد که شامل بسیاری از جزئیات و حرکات کوچکی است که پرواز با آنها انجام می‌شود.

استفاده تلسکوپی از موتور، به معنای جمع کردن زمان از طریق فشردن ماشه دوربین است تا تصاویری از درخت مو در مقطع زمانی ۱۰ دقیقه‌ای پرداشته شود. اگر این ناماها با سرعت عادی نمایش داده شوند، فیلم انسجام واقعی و عمدتاً هوشمندی حاکم بر فرآیند رشد و حرکات درخت مو را نشان می‌دهد. این نوع فیلم برداری که طی آن زمان فشرده می‌شود، برای نشان دادن تغییرات شیمیایی و دگرگونی‌های فیزیکی به کار می‌رود. مواردی که سرعت شان آن قدر کم است که عمل‌آغاز قابل درک هستند.

در این جا دوربین سینما عمدتاً ابزار کشف و نه خلاقیت کار کرد دارد. با وجود این نوعی تصویر را نشان می‌دهد که برخلاف تصاویر «نقاشی پویانما» سبقه‌ای منحصر به فرد در رسانه سینما دارد (نقاشی پویانما به خودی خود از اصل فشرده کردن زمان استفاده می‌کند) پس می‌توان آن را به منزله عنصری اساساً معتبر در شکل فیلم خلاق استفاده کرد که متنکی بر مختصات محض بر فرد رسانه است.

واقعیت و تشخیص

کاربرد فرآیند فیلم برداری در واقعیت منجر به نمود تصویری می‌شود که از جهات گوناگون یگانه است. چون واقعیت مشخص، شرط اولیه وجود عکس است. عکس نه فقط بر وجود آن واقعیت گواهی می‌دهد (درست همان طور که نقاشی بر وجود نقاشی گواهی می‌دهد)، بلکه صرف نظر از تمام نیات و اهداف، معادل آن است. این برابری (معادل بودن) ابدأ ربطی به وفاداری ندارد، بلکه کلاً از نظام متفاوتی برخوردار است. اگر واقعیت جزئی از تصویری گرافیکی باشد که دقیقاً بعضی اشیاء واقعی را شبیه سازی می‌کند، پس عکس بایست به منزله شکلی از خود واقعیت از آن متمایز شود.

این تمایز نقش بسیار مهمی در نشان دادن این تصاویر ایفا می‌کند. هدف از خلق هنرهای تجسمی، نمایش معنی بوده است. هنرمند در خلق تصویر برای ایجاد ارتباط، اساساً تأثیر گذارترین وجه ممکن را از منابع کلی رسانه خود پدید می‌آورد. به هر حال فیلم برداری به واقعیتی زنده می‌پردازد که پیکریندی هایش برای تحقیق این هدف و نه انتقال معنایش طراحی شده‌اند. شاید آنها حتی برای پنهان کردن هدف مذکور عمل می‌کنند. پس طی مشاهده عکس نخست به تشخیص واقعیت می‌پردازیم. سپس دانش و نگرش ما وارد عمل می‌شود. صرفاً سینما: استفاده خلاق از ...

بعد از آن است که وجه مذکور در پیوند با واقعیت معنی دار می‌شود. شکلی سایه وار و انتزاعی در صحنه‌ای شبانه ابدأ درک نمی‌گردد، مگر تا جایی که وجودش به منزله شخص آشکار و شناسایی شود. شکل سرخ فام و روشنی که بر زمینه‌ای پریده رنگ نمود می‌باشد، حسی از شادی القاء می‌کند. وقتی معلوم شود که یک زخم است، چیزی کاملاً متفاوت را منتقل می‌سازد. در حالی که حین تماشای فیلم، به طور مداوم در حال شناسایی هستیم. همچون حلقة نواری از حافظه که زیر تصاویر خود فیلم‌می‌چرخد تا وجه پنهانی از تصویر مضاعف را شکل دهد.

پس فرآیندی که طی آن تصویری انتزاعی و گرافیکی رادرک می‌کنیم، تقریباً در نقطه مقابل چیزی قرار می‌گیرد که به منزله عکس درک می‌کنیم. در مورد اول این وجه ما را به سمت معنی سوق می‌دهد. در مورد دوم درکی که از شناخت ناشی می‌شود، عامل اساسی ارزیابی ما از این وجه است.

مرجعیت روند فیلم‌برداری و «حادثه کترول شده»

ایمژ سینمایی به منزله نوعی واقعیت، بانوعی عناد معصومانه نسبت به واقعیت عینی با ما مواجه می‌شود. واقعیتی که در حکم حضوری مستقل و بی تفاوت نسبت به واکنش ما وجود دارد، شاید ما به توبه خود آن را بانوعی بی تفاوتی و جدایی مشاهده کنیم که در مقایسه با تصاویر ساخته دست انسان در سایر هنرها نداریم. حالتی که ادرارک ما را بر می‌انگیزد و واکنش ما را برای ایجاد ارتباطی می‌طلبد که علت وجودی هنرهای مذکور است. در عین حال چون دقیقاً آگاهیم که جدایی فردی ما ابدآ از صحت تصویر سینمایی نمی‌کاهد، پس نوعی مرجعیت وجود دارد که از حیث حادبودن صرفاً با مرجعیت خود واقعیت قابل مقایسه است.

مکتب فیلم مستند اجتماعی کلأ بر اساس این مرجعیت بنامی شود. فیلم‌های مستند نمایان گر نوعی تبحر در انتخاب موثرترین واقعیت‌ها و استفاده از مکان و زاویه دوربین برای تأکید بر مؤلفه‌های تأثیرگذار آن هستند. آثار مستند بر مبنای اصل «حدائق دخالت» عمل می‌کنند؛ برای مرجعیت بخشیدن به واقعیت که در خدمت اهداف اخلاقی فیلم مورد استفاده قرار می‌گیرد. مسلمًا شوکی که در فیلم مستند دیده می‌شود، شدیداً با علاقه نهفته در موضوع آن مطابقت دارد. چنین فیلم‌هایی طی دوره جنگ از نوعی تفویق‌پرخور دارند. این محبوبیت باعث شد تا تهیه کنندگان فیلم داستانی بیشتر از تأثیر و مرجعیت واقعیت آگاه شوند. این آگاهی منجر به ظهور سبک «نئورئالیسم» در سینما شد. هم چنین گرایش بیشتر به فیلم‌برداری در مکان واقعی راهنمراه داشت. در تئاتر، حضور فیزیکی بازیگران حسی از واقعیت را پیدید می‌آورد که مارابر می‌انگیزد تا نمادهای مکانی، وقفه‌هایی که نمایان گر گذر زمان هستند و سایر قواعدی رادرک کنیم که بخشی از شکل محسوب می‌شود. فیلم‌ها نمی‌توانند در بردارنده حضور فیزیکی بازیگران باشند. به هر حال آن‌ها می‌توانند با نمایش حالات واقعی چشم انداز، فواصل و مکان، مصنوعی بودن تئاتر را رفع کنند. قطع این فواصل زمانی را می‌توان به صورت انتقالاتی تغییر داد که شدت تکامل دراماتیک را نمود و حتی افزایش می‌دهند. شاید رخدادها و اپیزودهایی که در بطن حالات ساختگی تئاتر وجود دارند، از حیث منطق یا بعد مورد نظر خود

به اندازه صحتی که ناشی از واقعیت چشم اندازهای پرامون، خورشید خیابان‌ها و ساختمان‌ها در فیلم است، متعاقده کننده باشند.

از جهات مشخصی، عدم حضور فیزیکی بازیگر در سینما می‌تواند در ایجاد حس واقعیت نقش داشته باشد. حال آنکه حضور فیزیکی بازیگر در تئاترنوش بسیار مهمی دارد. مثلاً در سینما می‌توانیم وجود هیولا را باور کنیم، حتی اگر از مانخواهند تا پذیریم که هیولا همراه ما در اطاق حضور دارد. واقعیت فیزیکی در سایر شکل‌های هنری، نوعی نزدیکی را بر ماتحمیل می‌سازد و امکان انتخاب‌های متفاوتی را به ما می‌دهد: می‌توانیم با تجربه ارائه شده، هم ذات پنداری با آن را رد کنیم یا حتی واقعیت مذکور را استعاره پنداریم، ولی تصویر سینمایی (که واقعیت محسوس آن مرکب از نورها و سایه‌های پراکنده در فضای سطح پرده نقره‌ای است) در حکم بازتابی از جهان دیگر نمود می‌یابد. از آن فاصله می‌توانیم واقعیت موجود در عظیم‌ترین تصاویر را درک کنیم و از آن دورنمایی می‌توانیم آنها را در کامل‌ترین بعدشان بشناسیم. مرجعيت واقعیت حتی در مصنوعی‌ترین سازه‌ها نیز قابل مشاهده است - البته اگر فیلم برداری را به منزله هنر «حادثه کنترل شده» استنباط کنیم، منظور از «حادثه کنترل شده» حفظ توانی ظریف میان چیزهایی است که به نحو خود انگیخته و طبیعی بر زندگی مستقل واقعیت گواهی می‌دهد. همچین اشخاص و فعالیت‌هایی که آگاهانه به صحنه آورده می‌شوند. نقاش برای انتقال منظور خود اساساً متکی بر بعد است. وی در تنظیم تمام جزئیات، مثلاً صحنه‌ای در ساحل دقت فراوانی به خرج می‌دهد. از سوی دیگر فیلم ساز با انتخاب هر نوع ساحلی به طور کلی بعد مورد نظر خود رامی‌یابد - حال فرق نمی‌کند که منظره آن دلگیر یا شاد، متروک یا شلوغ باشد - اگر او بخواهد مرجعیت واقعیت را حفظ کند، بایست با رویکردی معکوس از کنترل بیش از حد آن بعد بپرهیزد. فیلم برداری چنین صحنه‌ای باید به ترتیبی برنامه ریزی و قالب بندی شود که زمینه‌هایی از محدودیت‌های افرادی از جمله آورده، چنان که تمام رخدادها مطابق با نیت سازنده صحنه باشند.

صحنه‌ای که متعاقباً به طور ساختگی شکل می‌گیرد و ارائه می‌شود، خود جنبه تصنیعی دارد. اما واقعیت را واقعیت حاکم بر صحنه می‌گیرد (از پرآشتن طبیعی موها ناشی از جریان هوا، ناظم بودن امواج، بافت سنگ‌ها و شن).

به طور خلاصه از تمام عناصر کنترل نشده و خود انگیخته‌ای که فی نفسه از اجزاء واقعیت هستند. صرف‌آطی فیلم برداری - از طریق استفاده‌ظریفی که آن را حادثه کنترل شده می‌نامم - پدیده‌ای طبیعی می‌تواند جزئی از خلاقیت ما و تابع تصویر شود. جایی که واقعیت یک درخت از طریق رویدادهایی صحبت می‌یابد که ماتحت لوای آن آشکار ساخته‌ایم.

انتزاعات و کهن الگوها

چون سایر شکل‌های هنری به خودی خود از واقعیت شکل نگرفته‌اند، استعاره‌هایی برای واقعیت می‌آفربینند، اما فیلم برداری که به خودی خود واقعیت یا معادل آن است می‌تواند از واقعیت خود به منزله استعاره‌ای برای افکار و انتظارات استفاده کند. در نقاشی، تصویر، انتزاعی از بعد است. در فیلم برداری انتزاع یک ایده، تصویری کهن الگویی پدید می‌آورد.

این مفهوم در عرصه سینما جدید نیست، ولی دخالت سنت‌های تاتری در رسانه‌فیلم باعث گسترش در تکامل آن شد. تاریخ دوران اولیه سینما مزین به حضور شخصیت‌های کهن الگو است، تدا بارا، مری پیکفورد، مارلن دیتریش، گرتاگاربو، چارلی چاپلین، باستر کیتون وغیره. آنها نه به منزله افراد یا شخصیت‌ها بلکه در حکم پرسوناً نمود یافتند. فیلم‌هایی که براساس حضور آنان ساخته شده، همچون اسطوره‌های نیرومندی بودند که گویی از حقایق کهانی تجلیل می‌کردند.

هجوم نمایش نامه‌نویسان و بازیگران به رسانه سینما باعث شد تا مفهوم رئالیسم عرضه گردد، مفهومی که در استعاره‌های تاتری ریشه دارد و در عرصه فیلم برداری نوعی عنصر مازاد، پوج باورانه است. کارکرد آن صرفاً محروم ساختن رسانه تصویر متحرک از بعد خلاقش است. این نکته اهمیت دارد که به رغم تمام کوشش‌های تهیه کنندگان، کارگردان‌ها و منتقدان متظاهری که می‌خواهند با آوردن شیوه‌ها، نگرش‌ها و معیار هنر ثبیت شده و محترم تاثیر موقعیت حرفه‌ای خود را ارتفاء دهند، شخصیت‌های اصلی - محبوب‌ترین ستارگان و خلاق‌ترین کارگردان‌ها (مانند اورسن ولز) - مطابق با سنت کهن الگوی پیشین کار کرده‌اند. چنان که مارلون براندو نشان داد، حتی می‌توان از واقع گرانی فراتر رفت و تبدیل به شخصیتی واقع گرا و کهن الگو شد، ولی به نظر می‌رسد که شهود اولیه او متعاقباً تحت فشارهای دنیای نمایش‌های دوره‌ای از بین رفته باشد، نمایش‌هایی که یکی دیگر از بازمانده‌های تاثیر محسوب می‌شوند و کارگردانشان طوری است که گروهی مجرد باید در قالب اینها طیفی گوناگون و غنی از نمایش نامه‌های را به مخاطب ارائه دهد: در حالی که برای اعضاء خود اشتغال دائمی فراهم سازد. به هر صورت جایی برای تأکید بر طیف‌های گوناگون بازی‌های دوره‌ای برای بازیگران سینما وجود ندارد، بازیگرانی که در شرایط کاملاً متفاوتی هنر خود را عرضه می‌دارند.

تصاویر یگانه فیلم

وفاداری، واقعیت و مرجعیت تصویر فیلم اساساً حامی و تعدیل کننده تمام چیزهایی است که تاکنون گفتیم. به هر حال در واقع توالی ای که ما از طریق آن فیلم را درک می‌کیم - نوعی هم ذات پنداری اولیه که با تأویل بعد مطابق با آن هم ذات پنداری - تغییرناپذیر می‌شود و براساس شیوه‌ای که منحصر به رسانه فیلم است. معنی را براساس بعدی خاص متبلور می‌سازد.

پیش از این به اسلوموشن در حکم نوعی میکروسکوپ (بسط) زمانی اشاره کردم، ولی این شیوه علاوه بر استفاده‌های افشا کننده، کاربردهای بیان گر خود را نیز دارد. اسلوموشن بسته به موضوع و زمینه کار می‌تواند بیانیه‌ای درباره آرامش ایله آل یا سرخوردگی توأم با گلایه باشد، نوعی تمرکز نزدیک و خوشایند بر حرکت یا نمایان گر وقاری که به رویداد بار آینی می‌بخشد. از طرف دیگر می‌تواند تصویری دراماتیک از بی پناهی توأم با رنج ارائه دهد، تصویری که صرفاً در کابوس‌های دوره کودکی می‌بینیم، زمانی که پاهای ما از حرکت می‌ایستد، اما وحشتی که مارا تعقیب می‌کند نزدیک و نزدیک ترمی شود.

با وجود این اسلوموشن صرفاً کاهش سرعت نیست. در واقع چیزی است که در ذهن ما و نه بر پرده سینما وجود دارد، پس آن را صرفاً می‌توان از طریق پیوند با واقعیت قابل شناسایی در تصویر فیلم پدید آورد. وقتی مردی رادر حال دویدن می‌بینیم و فعالیت او را در حکم دویدن شناسایی می‌کنیم، یکی از داشت هایی که بخشی از هم ذات پنداری مارا تشکیل می‌دهد، نبض طبیعی آن فعالیت است. علت آن است که حین تماشای رویداد با سرعتی آهسته‌تر، از نبض آشنازی رویداد قابل شناسایی آگاه هستیم، نمود - مضاعف زمان که آن را به منزله اسلوموشن می‌شناسیم. این امر در فیلمی انتزاعی نمی‌تواند جایی داشته باشد.

دیگر تصویر یگانه‌ای که دوربین می‌تواند به آن روی آورده، حرکت عکس جهت (ریورس موشن) است، وقتی این تمهد به نحوی معنی دار مورد استفاده قرار می‌گیرد، عمدتاً نمایان گر شکست زمان است تا حسی از حرکت به عقب در فضا.

یکی از به یاد ماندنی ترین کاربردهای این فن را در فیلم خون یک شاعر ساخته ژان کوکتو می‌بینیم. جایی که دهقان آماج گلوله‌ها قرار می‌گیرد و اعدام می‌شود. هم چنین گلوله‌ها صلبیبی را در هم می‌شکنند که بر دیوار پشت سر او آویزان است. به دنبال این صحنه رویداد را به صورت عکس جهت می‌بینیم. دهقان مرده از زمین بر می‌خیزد و قطعات و صلیب دوباره بر روی دیوار به یکدیگر متصل می‌شوند. مجدد آشاهد شلیک گلوله‌ها می‌شویم، دهقان به زمین می‌افتد، صلیب در هم می‌شکند و بار دیگر شاهد احیای دوباره می‌شویم. به علاوه می‌توانیم دریابیم که حرکت عکس جهت به دلایلی مشخص در فیلم‌های انتزاعی وجود ندارد.

تصویر نگاتیو فیلم دیگر مورد جالب توجهی است که جای بررسی دارد. این فن صرفاً حکم بیان به شکل سیاه و سفید را ندارد، بلکه عمدتاً در حکم واژگونی ارزش‌ها استنباط می‌شود. وقتی این تمهد برای نشان دادن شخص یا صحنه قابل تشخیصی به کار رود، حسی از تغییر کیفی شدید را منتقل می‌سازد. همچون استفاده از چشم انداز در دو طرف «مرگ» در فیلم اورفه ساخته ژان کوکتو.

هر دو این تصاویر اغراق شده و نمونه‌های آشنازتری که قبل از آنها اشاره کردم، از رسانه در حکم مشکلی استفاده می‌کنند که در آن معنای تصویر ریشه در تشخیص ماز واقعیت و تصویر در فرآیند سینما می‌گیرد. زمانی که هنرمند امکان می‌یابد تا قدری وارد این فرآیند شود و نقش معرف تصویر را ایفا کند، محدودیت‌های انعطاف آن را می‌توان به منزله نقطه‌ای تعریف کرد که در آن واقعیت اصلی غیر قابل تشخیص یا نامریوط می‌شود (مثلاً زمانی که انعکاسی سرخ فام در یک دریاچه صرفاً به دلیل شکل و رنگش و بدون توجه به زمینه آب یا دریاچه موجود استفاده قرار می‌گیرد).

در چنین مواردی دوربین به خودی خود در حکم هنرمند، با عدسی‌های توأم با اعوجاج، سوپر پوزیشن‌های چندگانه و غیره برای شبیه‌سازی کنش خلاق چشم، حافظه و غیره به کار می‌رود؛ این کوشش‌های توأم با حسن نیت برای استفاده خلاق از رسانه صرف شده‌اند، به گونه‌ای که کنش خلاق در جایی به کار می‌رود که به طور مرسوم در عرصه هنرهای بصری وجود دارد. تصویری که پدید می‌آید، قابلیت منحصر به فردی دارد تا مارا هم زمان در سطوح مختلف سرگرم سازد - از طریق مرجعیت عینی واقعیت، داشت ها و ارزش هایی که به واقعیت

منسوب می‌کنیم با خطاب مستقیم به وجه سوردنظر آن و از طریق رابطه‌ای بین تمام این موارد - که سنگ بنای استفاده خلاق از رسانه است.

جایگاه کنش خلاقانه و دست کاری زمانی - مکانی

پس اگر فیلم ساز برای حفظ این کیفیات در تصویر خود را محدود به کنترل حادثه در صحنه مقابل دوربین کند، هم چنین تغیریاً به نحوی کامل از روند فیلم برداری هم خارج شود، کجا می‌تواند کنش خلاقانه و اصلی خود را بروز دهد؟

زمانی که مفهوم تصویر را به منزله محصول نهایی روند خلاق کنار بگذاریم (که هم در هنرهای تصویری و هم تئاتر وجود دارد) می‌توانیم دیدگاه‌گسترده‌تری نسبت به کل رسانه بیاییم و بینیم که ابزار سینما عملأً مرکب از دو بخش است که فیلم ساز را از دو طرف در بر می‌گیرند. تصاویری که دوربین برای او فراهم می‌آورد، مانند بخش هایی از یک خاطره‌پایدار و خدشه‌نایذیر هستند. واقعیت مجرد آنها ابدأً مستقل از تداوم شان در واقعیت نیست و می‌توانند چنان به هم بیرونندند که هر یک از انواع گوناگون و متعدد یان را رائه دهند. در فیلم تصویر می‌تواند و باید صرفاً مقدمه و دست‌مایه‌ای برای کنش خلاق باشد.

تمامی بار ابداع و خلاقیت صرفاً مرکب از رابطه‌ای جدید بین اجزاء شناخته شده است. چنان که قبلاً یادآوری کردم، تصاویر فیلم به واقعیاتی می‌پردازند که برای تحقق کارکردهای متعدد خود و نه انتقال معنایی مشخص ساختار بندی شده‌اند. پس هم زمان دارای صفات متعددی هستند، مانند زمانی که شاید یک میزی قدیمی، قرمز و مرتفع می‌بینیم. اگر در حکم وجودی مستقل دیده می‌شود، خریدار عتیقه جات آن را به خاطر قدمت‌ش، هترمند به خاطر نگش و کودک به خاطر ارتفاع غیر قابل دسترسیش می‌ستاید، ولی در فیلم شاید به دنبال چنین نمایی، نمای دیگری بیاید که در آن میز متلاشی می‌شود پس بعد خاصی از قدامت، معنی و کارکرد آن را در سکانس شکل می‌دهد و دیگر صفات نامریوط می‌شوند. تدوین فیلم رابطه‌ای متوالی پدید می‌آورد که براساس کارکرد تصاویر معنایی خاص یا جدید به آنها می‌بخشد. تدوین نوعی زمینه را ایجاد می‌کند. شکلی که تصاویر را دگرگون می‌کند، ولی بعد آنها را مخدوش نمی‌سازد.

فرقی نمی‌کند که تصاویر براساس کیفیات مشترک با متضاد به هم مرتبط می‌شوند. رخدادها دارای رابطه‌ای علت و معلولی هستند که همان روایت است. یا در منطق افکار و عواطف که حالتی شاعرانه بر آنها حاکم است ساختار فیلم براساس توالي شکل می‌گیرد، پس عمل خلاقانه در فیلم در بعدزمانی خود رخ می‌دهد. به همین دلیل با وجودی که فیلم مرکب از تصاویر فضایی است، اساساً شکلی زمانی دارد.

بخش عمده‌ای از کنش خلاق مشتمل بر به کارگیری زمان و مکان است. منظورم صرفاً تکنیک‌های ثبت شده فیلمیک مانند بازگشت به گذشته (فلاش‌بک) فشردگی زمان، رویداد موازی وغیره نیست. این امر نه تنها بر خود رویداد، بلکه بر شیوه آشکار ساختن آن نیز تأثیر می‌گذارد. رویداد موازی مانند زمانی که به طور متناسب از یک طرف می‌بینیم که قهرمان مرد برای نجات می‌رود و موقعیت قهرمان زن به نحو فزاینده‌ای نگران کننده می‌شود، نمایان گر

قدرت مطلقی است که دوربین به منزله شاهد رویداد و نه خالق آن دارد.

این نوع به کارگیری زمان و مکان که به آن اشاره دارم، به خودی خود بخشی از ساختار سازمند فیلم می‌شود. مثلاً به نوعی گستردن مکان از طریق زمان و زمان از طریق مکان است. اگر سه نمای متفاوت از فردی نشان دهیم که از پلکانی پایین می‌آید، می‌توانیم طول آن را تا حد زیادی بیشتر نشان دهیم (بترتیب که آن را سه زاویه متفاوت نشان دهیم، پس مشخص نمی‌شود که هر بار مکان مشابهی تصویر شده است). در هر حال این نهادها طوری بایکدیگر تدوین می‌شوند که رویداد پوسته می‌نماید. با استفاده از همین تکنیک می‌توان جهشی در فضا را گسترش داد، زیرا رویداد فیلم بسیار بیشتر از زمان معمولی رویداد واقعی وقت می‌برد، تأثیر کار در شرایطی که منتظر بازگشت نهایی آن شیء یا فرد به زمین هستیم، نوعی حس تنفس ایجاد می‌کند.

می‌توان با چاپ مجدد نمایی مجرد، زمان را بسط داد. تأثیر آن به گونه‌ای است که فرد در میانه رویداد در جا خشکش می‌زند. این جانمای ثابت تبدیل به لحظه‌ای از پویانمایی توازن با تعليق می‌گردد که شاید بنا بر موقعیت زمینه خود یا حسی از درنگ (هم چون بازگشت همسر شخصیت) را انتقال دهد یا شاید تفسیری بر ثبات و حرکت به منزله قطب‌های متضاد زندگی و مرگ باشد. ثبت مجدد صحنه‌ها در موقعیت علت و معلولی مشتمل بر اشخاص متعددی است که شاید در زمینه‌ای پیش گویانه، همچون نوعی آشناپندازی^۱ یا مجدد خود انگیخته، حالت‌های بیان و روابط می‌تواند کیفیت صحنه را لازم حالتی غیر رسمی به نوعی سیک‌گرانی برساند که شبیه به حرکات است. بدین ترتیب حرکات کسانی را که رقصندۀ نیستند، موزون می‌سازد. این امر از طریق جایی نقطه تأکید صورت می‌گیرد؛ تأکید از هدف حرکت، به خود حرکت معطوف می‌شود. پس این برخورد اجتماعی و غیر رسمی، جدیت می‌یابد و به بعدی آینی می‌رسد.

به نحوی مشابه می‌توان به جای حرکت دوربین، از حرکت شخصیت‌ها در صحنه استفاده کرد، زیرا بخش عمده‌ای از حرکات یک شخصیت در فیلم از طریق تغییر رابطه بین آن شخصیت و نمایی صورت می‌گیرد که وی را بر پرده نشان می‌دهد. اگر چنان که در فیلم آخرم چشم شب نشان داده‌ام، فیلم ساز خط افق را حذف کند، پس زمینه حرکت در کل نمار آشکار خواهد ساخت، پس چشم، نمار اثبات می‌بیند و تمام حرکات را به شخصیت درون آن مرتبط می‌کند. اگر برای ثبت حرکات شخصیت‌های سفید رنگی که بر زمینه‌ای کامل‌سیاه حرکت می‌کنند و می‌چرخند، از دوربین روی دست استفاده کنیم، تصاویری پدید می‌آید که حرکات درون آنها مانند پرواز پرنده‌گان در آسمان یا شنا کردن ماهی در آب از قید نیروی جاذبه رها است و سه بعدی می‌نماید. در نبود هر نوع جهت گیری مطلق، تحرک و کششی که در رابطه بین آنها دیده می‌شود، تبدیل به مایه‌اصلی می‌گردد.

منظورم از به کارگیری زمان و مکان، خلق رابطه‌ای میان زمان‌ها، مکان‌ها و شخصیت‌های جداگانه نیز هست. می‌توان حرکت افقی و سریع دوربین را (که شخصی را نشان می‌دهد) با حرکت سریع دیگری و نمایی از فرد یا مکانی دیگر شروع کرد که آن هم با حرکت سریع و چرخش و دوربین آغاز می‌شود. متعاقباً این دو نما در حیطه محدودش هر دور حرکت به

یکدیگر می پیوندند - اشخاص، اماکن و رویدادهایی که شاید در واقعیت بسیار از هم جدا باشند، از جنبه دراماتیک به یکدیگر نزدیک می شوند. می توان افراد مختلف را در زمانها و حتی مکانهای مختلف فیلم برداری کرد که در حال حرکت مشابهی هستند یا ایماء و اشاره مشابهی دارند. هم چنین با پیوند معقول میان نمایهایی که در آنها تداوم حرکت حفظ می شود، رویداد به خودی خود تبدیل به نوعی پویایی غالب می گردد که تمام پراکنده‌گی را انسجام می بخشد، نه فقط می توان مکانهای جدا و دور را به هم مرتبط ساخت، بلکه می توان آنها را با تداوم در شناسایی و حرکت، به صورتی مداوم نمایاند. مثلاً فردی در یک صحنه شروع به ایماء و اشاره می کند، بلافاصله بعد از آن نمایی می آید که طی آن دست وی وارد صحنه دیگری می شود تا ایماء و اشاره را در آن جا کامل سازد. من از یک تکنیک استفاده کرده‌ام تا نشان دهم که رقصنده‌ای با یک گام بلند از جنگل به آپارتمان می رسد. بدین ترتیب او را از لوکیشن دیگر منتقل ساخته‌ام. پس دنیا به خودی خود تبدیل به صحنه هنرمنایی او می گردد. در فیلم دیگر، در موزمین از تکنیکی استفاده کرده‌ام که طی آن پویایی ادبیه شکلی معکوس به خود می گیرد و قهرمان داستان به جای آن که در جست و جوی ماجرا سفری دور و دراز پیش گیرد، خود را در جهانی می باید که رویداد پویا را غصب کرده است، رویدادی که تحقق آن منحصرأ به یعنی اراده انسان بود. هم چنین قهرمان داستان دچار دگردیسی های بی ثبات و مداومی می شود که طی آنها تنها هویت فردی اش می ماند.

اینها صرفاً نشانه‌هایی از انواع گوناگون روابط خلاق زمانی - مکانی هستند، روابطی که صرفاً با استفاده معنی دار از توالی تصاویر فیلم می توان تحقق بخشدید. چنین نظامی که بر رویداد خلاق حاکم می شود، صرفاً در چارچوب رسانه فیلم میسر است، زیرا رسانه‌ای فتوگرافیک محسوب می شود. ایده‌های مربوط به فشردن و گسترش زمان، جدایی و تداوم آن با کامل ترین حد برای استفاده از صفات گوناگون تصویر سینمایی به کار می روند. وفاداری آن (تعیین کننده هویت فردی است که به منزله نیرویی وحدت بخش و متعالی مابین تمام زمانها و مکانهای جداگانه عمل می کند). واقعیت آن (مبناًی تشخیص که داشت و ارزش‌های مارابه کار می اندازد و بدون آن جغرافیای لوکیشن [مکان] و بی مکانی شکل نمی گیرد). هم چنین مرجعیت آن (که مرزی روحی و ناملموس بودن تصویر را پشت سر می گذارد و به آن استقلال و نتیجه می بخشد).

شكل هنری فرن - بیستمی

ابتدا این بحث را با اشاره به کوشش هایی آغاز کردم که برای تعریف مواردی به کار می روند که شکل خلاق فیلم جزو آنها نیست. بدین وسیله عاقبت می توانیم تعریف کنیم که این شکل چگونه است. این روند را به منزله تها نقطه معتبر برای شروع کار توصیه می کنم؛ برای تمام کسانی که مستنولیت طبقه‌بندی، حفظ کاتالوگ را بر عهده دارند و خصوصاً آرشیو داران به سته آمده‌ای که تلاش می کنند تا فیلم را در جایگاه یکی دیگر از اشکال هنرهای تجسمی قرار دهند.

نقشنامه هنر - شماره شصت و سه

رادیو صرفاً صدا را بلندتر مخابره نمی کند. هواپیما اتومبیلی سریع تر نیست، پس فیلم

(اختراعی متعلق به همان دوران از تاریخ) را نیز نباید مانند نقاشی سریع تر یا نمایش واقعی تر در نظر آورد.

تمام شکل‌های مذکور از جنبه کیفی متفاوت با اسلاف خود هستند. آنها را نباید به منزله شکل‌های تکامل یافته و نامرتب استنباط کرد که صرفاً اتفاقی گرد هم آمده‌اند و بایست در حکم جنبه‌های گوناگونی از روشی جدید برای تفسیر و زندگی قلمداد کرد - روشی که طی آن درک زمان، حرکت، انرژی و پویایی، معنی دارتر از مفهوم آشنای موضوع است. نوعی تحول است که تمام عرصه‌های انسان، مثلاً معماری بازتاب می‌باید. هنری که در آن مفهوم ساختار

ابنوه - در - انبوه حاکم است.

تقریباً به نظر می‌رسد در دورهٔ جدید این تصور وجود دارد که تلاش‌های قبلی کافی نبوده است پس گفته‌اند که رسانهٔ سینما مناسب‌ترین شکل هنری برای بیان از جنبه واقعیت محسوس، انتقال مفاهیم اخلاقی و متافیزیک شهر و ندان دورهٔ نوین است، زیرا فیلم طوری ساختار می‌یابد که می‌تواند حرکت و روابط زمانی - مکانی را نمود دهد.

نمی‌خواهیم بگوییم که سینما باید یا می‌تواند جای شکل‌های هنری دیگر را بگیرد. همان طور که پرواز جای لذت قدم زدن یا مشاهدهٔ مناظر گستره از ورای پنجره اتومبیل یا قطار را نمی‌گیرد، شکل‌های جدید تنها در صورتی می‌توانند جایگزین اشکال قدیم شوند که همان هدف را بهتر تأمین کنند. به هر حال هنر به افکار می‌پردازد، زمان منکر آنها نمی‌شود، ولی شاید صرف‌آنها را نامربوط نشان دهد. حقایق مربوط به مصریان و شکست آنها در پاسخ به مسائلی که هرگز مطرح نساخته‌اند، همان قدر دارای صحبت است. فرهنگ رشدی فزاینده دارد و هر دوره‌ای باید در تحول آن نقش کامل خود را ایفا کند.

چگونه می‌توانیم این واقعیت را توجیه کنیم که ابزار هنری، در بین تمام ابداعات قرن بیستم، هم چنان تنها چیزی است که کمتر مورد بررسی و استفاده قرار گرفته است. هم چنین هنرمند - که فرهنگ از او بیشترین انتظار را برای ارائه اظهارات پیش گویانه و توأم با پیش دارد - در تشخیص مفاهیم شکل‌گرانه و فلسفی دوران خود از همه وارفته‌تر است و نمی‌تواند بینند که مفاهیم مذکور تلویحاً در ساختار ابزار و تکنیک‌های رسانهٔ او نهفته‌اند.

اگر سینما می‌خواهد در کنار سایر شکل‌های هنری به جایگاهی متكامل برسد، باید از ثابت واقعیت‌هایی که وجود حقیقی خود را ابدأ مراهون ابزار سینما نیستند، دست بردارد. در عوض باید در بطن ابزار سینما، تجربه‌ای کامل بیافریند که غیر قابل تفکیک از وسایل بیانی خود باشد. فیلم باید قواعد روایی قرض گرفته از ادبیات، هم چنین تقلید خجولاً نه اش را از منطق علت و معلومی در پیرنگ‌های روایی کنار بگذارد - شکلی که به منزلهٔ نوعی تجلیل از مفهوم فاقد تخیل، گام به گام زمان، مکان و رابطه‌ای شکوفا شد که جزئی از مادی گرایی ابتدایی قرن نوزدهم بود. در عوض بایست واژه نامه تصاویر فیلمیک را گسترش دهد و ترکیب (تحو) فنون سینمایی مرتبط با آنها را تکامل بخشد. بایست قواعدی را تعریف کند که در بطن رسانه وجود داشته‌اند، شیوه‌های ساختاری خود را بیابد، به بررسی قلمروها و ابعاد تازه‌ای بپردازد که برایش قابل دسترس هستند. بدین ترتیب می‌تواند از جنبه هنری فرهنگ ما را غنی سازد، همان کاری که علم در قلمرو خود انجام داده است.

پی نوشت‌ها:

1. amorphous
2. animated painting
3. image
4. imitation
5. absurd

منبع:

Film Theory and Criticism; Edited by Gerald Mast, Marshall Cohen,
Leo Brady; Oxford University Press: 1996.

پژوهشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرستال جامع علوم انسانی

جیسا ہے

کوئی بھائی نہیں

کوئی بھائی نہیں